

www.amu.edu.az

TƏBİB

Təsisçi: Azərbaycan Tibb Universiteti

Qəzet 1933-cü ildən çıxır

№-08 (1747) 29 aprel 2022-ci il

Şuşada Dünya Azərbaycanlılarının V Qurultayı keçirilib

Prezident İlham Əliyev: Bundan sonra Azərbaycan xalqı müzəffər xalq kimi, dövlətimiz qalib dövlət kimi əbədi yaşayacaq

səh. 2

Türkiyəli professor öz təcrübəsini rezidentlərlə bölüşüb

səh. 3

Tədris Stomatoloji Klinikada müasir avadanlıqlar quraşdırılıb

səh. 4

Hamiləlik dövründə dərmanlardan necə istifadə etmək lazımdır?

səh. 5

ATU-nun şəhidlərinin xatirəsinə ucaldılmış abidənin açılışı olub

Professor Gəray Gəraybəyli: Universitetimizin şəhidlərinin adları burada əbədi həkk edilib

səh. 3

Şair, yazıçı, jurnalist

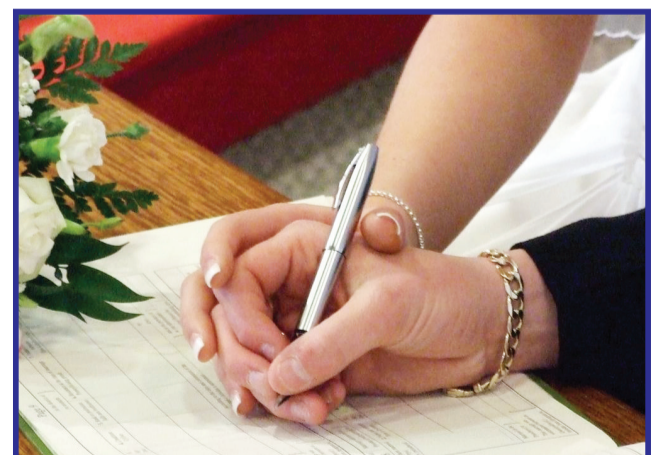
Eldar İsmayılın 80 illiyinə həsr olunmuş anım tədbiri keçirilib

səh. 7

Son vaxtlar yayılmış "bağırsağ qripi" nə qarşı nə etməli?

Həkim deyir ki, bu virus ilk növbədə mədə-bağırsağın selikli qişasını zədələyir

səh. 6

Qohum evliliklərində genetik xəstəliklərin müayinəsi mütləqdir

Adilə Çernik-Bülənd: Uşaq anadan olanda düzgün diaqnozun qoyulması müstəsna əhəmiyyətə malikdir

səh. 5

Şuşada Dünya Azərbaycanlılarının V Qurultayı keçirilib

Prezident İlham Əliyev: Bundan sonra Azərbaycan xalqı müzəffər xalq kimi, dövlətimiz qalib dövlət kimi əbədi yaşayacaq

Aprelin 22-23-də Şuşa şəhərində Dünya Azərbaycanlılarının V Qurultayı – Zəfər Qurultayı keçirilib. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev qurultayın açılış mərasimində geniş nitq söyləyib.

Əvvəlcə Vətən uğrunda canından keçmiş, qəhrəmancasına həlak olmuş şəhidlərimizin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

Dövlətimizin başçısı bildirib ki, biz qisasımızı düşməndən döyüş meydanında aldığımız. Şəhidlərimizin qanı yerdə qalmadı.

Prezidentin sözlərinə görə, tarixi Zəfərdən sonra ilk dəfədir ki, dünya azərbaycanlıları toplaşır, qurultay keçirir və ümumiyyətlə Zəfər adı xalqımıza çox yaraşır: "Siz buraya Zəfər yolu ilə gəlmisiniz, qurultayın adı Zəfər qurultayıdır. Hazırda ölkəmizin müxtəlif yerlərində, ilk növbədə, azad edilmiş ərazilərdə Zəfər muzeyləri inşa edilir. Bundan sonra Azərbaycan xalqı müzəffər xalq kimi əbədi yaşayacaq, bundan sonra bizim dövlətimiz qalib dövlət kimi yaşayacaq. Bu, böyük xoşbəxtlikdir - hamımız üçün, Azərbaycanda yaşayanlar, Azərbaycan vətəndaşları üçün, xaricdə yaşayan azərbaycanlılar üçün. Bu tarixi missiyanı həyata keçirən bizim qəhrəman övladlarımız tarix qarşısında, xalq qarşısında, Vətən qarşısında misilsiz xidmətlər göstərmişlər. Müstəqillik dövründə yetişən gənclər, vətənpərvərlik ruhunda yetişən gənclər bu tarixi hadisəni, tarixi müjdəni Azərbaycan xalqına bəxş etmişlər".

Ölkə başçısı xatırladı ki, ulu öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə ilk qurultay 2001-ci ildə keçirilmişdir: "Ulu öndər dərin məzmunlu çıxışında, eyni zamanda, təbii ki, Qarabağ problemi ilə bağlı öz fikirlərini bildirmişdir və demişdir ki, Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü bərpa edəcək, işğal altında olan torpaqlar işğaldan azad ediləcək və Azərbaycan xalqı öz dədə-baba torpaqlarına qayıdacaqdır. Biz - ulu öndərin davamçıları bu sözləri gerçəyə çevirdik və V qurultaya hazırlıq işləri başlayarkən mənə məruzə edildi və mən dedim ki, bu qurultay mütləq Şuşada keçirilməlidir. Əminəm ki, qurultay iştirakçıları da buna çox müsbət yanaşıblar və böyük həvəslə Şuşaya, qədim, bizim mədəniyyətimizin paytaxtı olan Şuşaya gəlmişlər.

Qarabağ münaqişəsinin həll edilməsi Prezident kimi mənim üçün başlıca vəzifə idi. Vəzifəyə seçildiyim ilk gündən bu günə qədər bu məsələnin həlli və postmünaqişə dövrünün Azərbaycanın xeyrinə inkişaf etməsi mənim üçün başlıca vəzifədir və bütün güclər səfərbər edilmişdir. Biz hamımız - həm Azərbaycanda yaşayan Azərbaycan vətəndaşları, həm də dünya azərbaycanlıları bir nöqtəyə vururuq, bir hədəfə çatmaq üçün çalışırıq. Mən de-

yirdim ki, biz hər birimiz hər gün bu müqəddəs günü yaxınlaşdırmalıyıq, öz əməyimizlə, işimizlə, hərə öz yerində və torpaqlarımızın işğaldan azad olunmasından daha vacib və ali vəzifə yox idi. Məhz buna görə ordu quruculuğu sürətlə aparılmışdır, buna görə Azərbaycan müasir orduya malik olmuşdur, buna görə gənc nəsil vətənpərvərlik, düşməne nifrət, Vətənə sədaqət ruhunda tərbiyə olunurdu, buna görə iqtisadi islahatlar aparılmışdır. Bizim bütün işlərimizin, apardığımız siyasətin, atdığımız addımların fəvqündə bu müqəddəs günü yaxınlaşdırmaq və bu günü görmək amalı dururdu. Biz buna öz gücümüzle nail olduq. Azərbaycan xalqı 30 il davam edən mənasız danışıqlar əvəzinə öz gücünü ortaya qoydu, ədaləti bərpa etdi, beynəlxalq hüququ bərpa etdi və bütün dünyaya sübut etdi ki, biz böyük xalqıq və heç vaxt bu xalq, Azərbaycan xalqı işğalla barışmaq fikrində deyildi".

Prezident İlham Əliyev bildirdi ki, 30 ilə yaxın davam edən danışıqlar, sadəcə olaraq, işğal

aparmaq lazımdır və cəmi 44 gün ərzində Ermənistan ordusu tamamilə məhv edilmişdir. Ermənistan ordusunda müharibə zamanı kütləvi fərarilik hökm sürürdü, onların özlərinin etirafına görə, 10 min fərari olmuşdur. Azərbaycan Ordusunda bir dəne də fərari olmamışdır. Budur, xalqımızın böyüklüyü, xalqımızın qələbəyə inamı, xalq-iqtidar birliyi və bütün dünya azərbaycanlılarının birliyi. Mən bilirəm ki, siz və sizin kimi xaricdə yaşayan milyonlarla azərbaycanlı hərə öz ölkəsində həm müharibənin gedişatını yaxından izləyirsiniz, eyni zamanda, öz çıxışlarınızda, öz şərhlərinizdə, sosial şəbəkələrdə və digər imkanlardan istifadə edərək, Azərbaycanın haqq səsinə, haqq işini yaşadığınızı ölkələrin ictimaiyyətinə çatdırırsınız. Buna bu gün də ehtiyac var. Çünki müharibə başa çatsa da, bizə qarşı olan ərazi iddiaları hələ ki başa çatmayıb. Mən əminəm ki, bu da başa çatacaq. Əminəm ki, biz postmüharibə dövründə göstərdiyimiz səylər nəticəsində və bundan sonra göstərəcəyimiz səylər nə-

li əbədləşdirmək, Ermənistanın işğalçılıq siyasətini pərdələmək və bizi bu acı vəziyyətlə barışdırmaq məqsədi güdürdü: "Əlbəttə, biz heç vaxt buna razı ola bilməzdik və Vətən müharibəsində göstərdiyimiz iradə, qətiyyət, döyüş meydanındakı qəhrəmanlıq bunu bir daha göstərdi. Biz təkə Ermənistanla müharibə aparmamışıq. Biz təkə dünya erməniliyi ilə müharibə aparmamışıq, biz Ermənistanın himayədarları ilə müharibə aparmışıq və bu müharibədə Qələbə qazanmışıq. Ona görə bu Qələbənin tarixi əhəmiyyəti daha böyükdür. Biz sübut etmişik ki, ölməyə getməyə hazırıq, öldüyü var, döndü yoxdur. Müstəqillik dövründə vətənpərvərlik ruhunda yetişən gənclərimiz Vətən uğrunda ölməyə gedirdilər.

İkinci Qarabağ müharibəsində həlak olanların böyük əksəriyyəti gənc nəslin nümayəndələri idi. Onların heç biri Qarabağda olmamışdı, bu diyarı görməmişdilər, amma onların qəlbində yaşayan milli ruh, ədalət və Vətən sevgisi onları ölməyə aparırdı. Biz bütün dünyaya sübut etdik ki, XXI əsrdə necə müharibə aparmaq lazımdır, ləyaqətlə müharibə aparmaq lazımdır, müasir üsullarla müharibə

ticesində Ermənistanın və dünya erməniliyinin Azərbaycana qarşı ərazi iddialarını da aradan götürəcəyik".

Dövlətimizin başçısı müharibənin son hadisələrinin məhz burada - Şuşada baş verdiyini yada salıb: "Sıldırım qayalara dırmaşaraq bizim qəhrəman əsgərlərimiz, zabitlərimiz demək olar ki, əlbəyaxa döyüşlərdə burada topla, tankla, artilleriya ilə silahlanmış Ermənistan ordusuna qalib gəldilər. Şuşa Zəfərdən sonra faktiki olaraq Ermənistan cəmi bir gün dirənmiş, - əgər buna dirəniş demək mümkündürsə, - göstərməyə cəhd etmişdir və noyabrın 9-da artıq kapitulyasiya aktını imzalamağa hazır olduğunu bildirmişdir.

Biz müharibəni də ləyaqətlə aparmışıq, postmüharibə dövründə də özümüzü ləyaqətlə aparırıq. Artıq postmünaqişə dövrünün nəticələri haqqında danışmaq olar. Bu gün Şuşaya gələn hər bir insan, hər bir azərbaycanlı görür ki, Şuşa Azərbaycan şəhəridir. Əgər bu şəhər ermənilərə mənsub olsaydı, bu günə qoyardılar mı? Sadəcə olaraq, bizim təbii sərvətlərimizi istismar ediblər və təkə Şuşa yox, bütün digər şəhərlər də eyni vəziyyətdədir. Ta-

mamilə dağılmış Ağdamı xarici ekspertlər, jurnalistlər Xirosimaya bənzədirlər. Bəli, Xirosima atom bombası nəticəsində məhv edildi. Ağdam və digər şəhərlər erməni vandallığı nəticəsində məhv edildi. Birinci Qarabağ müharibəsi dayandıqdan sonra 30 il ərzində binaları daş-daş söküldü, dağıyıb satmışdılar və beynəlxalq təşkilatların hesabatlarında bu, var. Qəbirləri qazırdılar, ölümlərin qızıl dişlərini çıxarırdılar. Yəni, Ermənistan və erməni xalqı bu vəhşiliyə görə dünya miqyasında rəzil oldu. Ona görə gələn hər qonaq, azad edilmiş torpaqlara gedən hər qonaq erməni vəhşiliyini görür və görməlidir. Görməlidir ki, biz təkə işğalçını yox, faşistləri məhv etdik. Onların Birinci Qarabağ müharibəsində, İkinci Qarabağ müharibəsində, iki müharibə arasındakı dövr ərzində bütün əməlləri faşist əməlləridir. Biz Cənubi Qafqazı faşizmdən xilas etdik. Ancaq hələ də faşizmin təzahürləri baş qaldırır, hələ də Ermənistanda bəzi dairələr və dünya erməniliyi, xarici ölkələrdə yaşayan ermənilər bizi hədələməyə çalışırlar. Amma İkinci Qarabağ müharibəsinin tarixçəsi onların yadından çıxmamalıdır. Hər kəs bilməlidir, bu gün Azərbaycan Ordusu istənilən vəzifəni icra edə bilər".

Prezident vurğulayıb ki, biz bundan sonra ancaq və ancaq güclənəcəyik və postmüharibə dövrü bunu bir daha göstərdi: "Həm ərazilərin bərpası, həm beynəlxalq müstəvidə addımlarımız bizim gücümüzü göstərdi. Çünki postmüharibə dövrü çox həssas bir dövrdür və artıq ilyarım keçəndən sonra tam əminliklə demək olar ki, biz bu çətin sınaqdan da şərəflə çıxdıq. Aparıcı beynəlxalq təşkilatlar postmüharibə reallıqlarını qəbul etdilər. BMT, hansı ki, Şuşada beynəlxalq tədbir keçirmişdir. Avropa İttifaqı hazırda Azərbaycan-Ermənistan arasında normalaşma prosesində çox fəal iştirak edir. ATƏT, hansı ki, çox yaxşı başa düşür Minsk qrupu artıq yoxdur.

Qonşu ölkələrin hamısı, böyük dövlətlər postmünaqişə reallıqlarını qəbul etmişlər. Yeni, biz artıq bu mərhələni keçdik və bundan sonra Azərbaycan-Ermənistan əlaqələrinin normalaşması məsələsi gündəlikdədir. Yenə də bu gündəliyi biz ortaya qoyduq.

Bütün ağırlı məqamlara baxmayaraq, işğala, edilmiş bu vəhşiliklərə baxmayaraq, bölgənin gələcəyi naminə biz hesab edirik ki, buna ehtiyac var və sülh gündəliyi təqdim etdik və Ermənistan hər hansı bir cavab gəlmədi. Beynəlxalq təşkilatlar da demək olar ki, buna o qədər də maraq göstərmədilər. Ona görə biz konkret olaraq beş prinsipdən ibarət təklif irəli sürdük və Ermənistan bu beş prinsipi qəbul etdi. Beləliklə, Ermənistan rəhbərliyi rəsmən bəyan etdi ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıyır və Azərbaycana hər hansı bir ərazi iddiası yoxdur və gələcəkdə də olmayacaq. Hesab edirəm ki, bu, postmünaqişə dövrü üçün vacib məqamdır və biz məhz bu beş prinsip əsasında danışıqları aparmaq fikrindəyik.

Hazırda iki ölkənin xarici işlər nazirləri, nazirlikləri işçi qrupları formalaşdırır və hesab edirəm ki, yaxın gələcəkdə konkret danışıqlara başlamaq lazımdır və danışıqları çox uzatmaq lazım deyil. Çünki məhz beş prinsip əsasında sülh müqaviləsi imzalanacaq. Ona görə müqavilənin mətni tezliklə hazırlana bilər, imzalanacaq və beləliklə, Ermənistanla Azərbaycan arasında əlaqələr, o cümlədən diplomatik əlaqələr yaradıla bilər. Bu təklifi irəli sürməklə bir daha biz xoş niyyətimizi göstəririk və yenə də deyirik, uzaqgörənlik göstəririk. Ermənistan da hər dəfə baş qaldıraraq revanşist qüvvələr bilməlidirlər ki, bu, Ermənistan üçün yeganə çıxış yoludur və bəlkə də son şansdır. Əgər bundan imtina etsələr, onda biz də Ermənistanın ərazi bütövlüyünü tanımayacağıq, bunu rəsmən bəyan edəcəyik. İkinci Qarabağ müharibəsinin nəticələrini nəzərə alaraq Ermənistan tərəfi yaxşı başa düşməlidir ki, bu addım nəyə gətirib çıxaracaq".

Dövlət başçısı bildirib ki, Şuşada keçirilən qurultayın çox böyük tarixi mənası var. Bu gün Azərbaycan yeni dövrə qədəm qoyub: "Bu gün alnımız açıqdır, bu gün üzümüz gülür, bu gün başımız diktir və həmişə belə olacaqdır. Biz öz torpağımızdayıq, bu torpaqda möhkəm dayanmışıq və heç kim heç vaxt bu torpaqlardan bizi tərpədə bilməz.

Yaşasın Şuşa! Yaşasın Qarabağ! Hamımız birlikdə: Qarabağ Azərbaycandır!"

Bu günlərdə Azərbaycan Tibb Universitetində şəhid məzunların xatirəsinə ucaldılmış abidə kompleksinin açılışı olub. Tədbiri ATU-nun Hərbi tibb fakültəsinin rəisinin baş köməkçisi, mayor Yaqub Qasimov açaraq mərasim iştirakçılarını salamlayıb.

3 minə yaxın igid oğlu torpaqlarımızın azadlığı uğrunda canını qurban verərək şəhidlik zirvəsinə yüksəldi, minlərlə hərbcimiz yaralandı. Tibb işçilərindən 159 nəfər yaralandı, 42 nəfər isə xidməti vəzifələrini yerinə yetirərək qəhrəmancasına şəhid oldu. Onlardan 9-u həkim, 7-si feldşer, 26-sı sanitardır. Vətən müharibəsinin yeganə xanım şəhidi Arəstə Baxışova da tibb işçisi idi. Vətən

həm Birinci Qarabağ müharibəsinin 9 nəfər şəhidinin, həm də İkinci Qarabağ müharibəsində şəhid olmuş 18 həkim və feldşerlərimizin adları əbədi həkk olunub. Onlar universitetimizin hərbi tibb fakültəsinin və digər fakültələrin məzunlarıdır.

İllər ötəcək, nəsillər dəyişəcək, amma Azərbaycan xalqı heç zaman öz qəhrəmanlarını unutmayacaq! Bu abidə də

– deyən icra başçısı bütün şəhid ailələrinin qürurla, başıdik gəzmək haqqı olduğunu bildirdi: "Biz bugün həmdəona görə qürurluyuq ki, artıq bu abidənin önündə qəhrəman xalq olduğumuzu düşünürük. Bir müddət əvvəldək torpaqlarımızın 20 faizini erməni terrorçuları işğal etdiyindən, belə abidələrin qarşısında nisgilli idik. Eyni zamanda ulu öndərimiz Heydər Əliyevin işğal altında

həkimlərin xatirəsinə əbədiləşdirdiyi üçün Azərbaycan Tibb Universitetinin rəhbərliyinə təşəkkürünü çatdırıb. O, Azərbaycanın 44 günlük müharibəni şəhidlərimizin canı bahasına şanlı zəfərlə başa vurduğunu deyib: "Bizim qəhrəman həkimlərimiz də bir əlində yardım çantası, bir əlində silahla vuruşdular. Bu gün onların yoxluğu ilə barışmaq çətin-dir, ancaq xalqımızın şəhidlərə verdiyi

ATU-nun şəhidlərinin xatirəsinə ucaldılmış abidənin açılışı olub

Professor Gəray Gəraybəyli: Universitetimizin şəhidlərinin adları burada əbədi həkk edilib

Universitetin rektoru, professor Gəray Gəraybəyli çıxış edərək, 2020-ci il sentyabrın 27-də başlayan, 44 gün davam edən və işğal altındakı ərazilərimizin azad olunması ilə nəticələnən Vətən müharibəsinin tariximizin ən parlaq səhifəsi, hamımızın qürur mənbəyi kimi dəyərləndirib: "Azərbaycan xalqı öz liderinin - müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında bütün dünyaya öz gücünü və mübarizliyini göstərdi. Həmin günlərdə prezident İlham Əliyev yalnız hərbi meydanında müzəffər sərkərdə kimi deyil, həm də diplomatik cəbhədə olduqca uğurlu fəaliyyət nümunəsi ortaya qoydu, informasiya müharibəsində Azərbaycanın haqq səsi oldu, cəsarətlə bütün təzyiqlərə sinə gərdi.

44 gündə Azərbaycan Ordusu bütün dünyaya sübut etdi ki, döyüş meydanında zəfəri təkcə tanklarla, toplarla deyil, həm də ağılla və sarsılmaz inamla qazanmaq olar".

Döyüşlərin iki cəbhədə getdiyini xatırladan rektor, həm düşmənlə üz-üzə aparılan ön cəbhədəki, həm də yarılların həyatını xilas etmək uğrunda həkimlərin apardığı döyüşlərdən söhbət açıb. Həkimlərimizin bu müharibənin hər iki cəbhəsində qalib olmağı bacardıqlarını qürur hissi ilə yada salıb: "Təəssüf ki, itkilərimiz də az olmadı. Azərbaycanın

müharibəsində hərbi tibb personalı öz vəzifə borcunu layiqincə yerinə yetirdi".

Professor G. Gəraybəyli döyüş meydanında qəhrəmanlıq göstərən tibb xidməti işçilərinin əksəriyyətinin ATU-nun yetirmələri olduğunu vurğulayıb: "Azərbaycan Tibb Universitetinin tələbə, professor-müəllim heyətindən, eyni zamanda məzunlarımızdan Birinci və İkinci Qarabağ müharibələrində iştirak edənlər olub. Bu gün vaxtilə Birinci Qarabağ müharibəsi iştirakçılarının xatirəsinə əbədiləşdirən abidənin üzərində aparılan yenidənqurma işlərindən sonra açılışına toplaşmışıq. Burada universitetimizin həm 3 Milli Qəhrəmanının,

universitetimizin çoxminli müəllim-tələbə heyətinə şəhid məzunlarımızı hər gün xatırladacaq. Allah şəhidlərimizə rəhmət eləsin, qazılarımıza cənsağlığı versin!"

Nəsimi rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Asif Əsgərov bu nəci bəndəyə görə Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru, professor Gəray Gəraybəyliyə və universitetin rəhbərliyinə təşəkkürünü bildirdi. Üzərində qəhrəman övladlarının universitet tələbələri, professor-müəllim heyəti üçün müqəddəs ziyarət gah yeri olacağını vurğulayıb. "Şəhidlər ölmür, onların müqəddəs ruhu yaşayır"

qalan torpaqlarımızın azad olacağı barədə dəfələrlə verdiyi bəyanatları eşidirdik. Ali Baş Komandanımız, böyük sərkərdəmiz İlham Əliyev beynəlxalq tribunallardan Qarabağa qayıdacağını bütün dünyaya çatdırırdı. Nəhayət, xalqımız prezidentin və ordunun ətrafında birləşərək böyük qələbə qazandı. Bu gün o müqəddəs torpaqlarımızda azan səsinə, dövlət himnimizi eşitmək, üçrəngli bayrağımızı dalğalandırmaq böyük fəxrətdir".

dəyəri görmək biz şəhid ailələrinə böyük təsəllidir. Şəhidlərimizin milli ruhda tərbiyə olunmasında təbii ki, buradakı müəllimlərin də rol böyükdür. Mən onlara da bu çətin və şərəfli yolda uğurlar arzulayıram. İnanıram ki, bundan sonra da gənclərimizi məhz vətənpərvər ruhda tərbiyə edəcək, qəhrəman şəhidlərimizi onlara tanıdacaqlar. Bütün şəhidlərimizin ruhu şad olsun".

Tədbirdə universitetin professor-müəllim heyəti, tələbələr, şəhid

Abidənin açılış mərasimində çıxış edən kapitan Şöhrət Qasimovun həyat yoldaşı Türkan Qasimzadə də öz ailəsi və bütün şəhid ailələri adından şəhid

ailələrinin üzvləri iştirak ediblər. Şəhid məzunların adları həkk olunmuş abidənin önünə tər güllər düzülüb.

Arif MƏMMƏDLİ

Türkiyəli professor öz təcrübəsini rezidentlərlə bölüşüb

Emre Toğrulun bud-çanaq endoprotez əməliyyatları ilə bağlı məruzələri maraqla qarşılanıb

ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasında rezidentlər üçün növbəti ənənəvi seminar keçirilib. Seminar iştirakçılarını salamlayan klinikanın direktoru, professor Surxay Hədiyev ustad dərsi keçmək üçün qardaş Türkiyədən dəvət olunmuş professor Emre Toğrula təşəkkürünü bildirdi. Həm Türkiyədə, həm də Avropada yaxşı tanınan yüksək səviyyəli mütəxəssisin iş qrafikinə sığmasına baxmayaraq, öz bilik və bacarıqlarını tələbələrə, gənc həkimlərə bölüşməsinə məmnunluğunu dilə gətirib.

Rezidentura və magistratura şöbəsinin müdiri, professor Mələhət Sultanova seminarın gənc mütəxəssislər üçün çox faydalı olacağına əminliyini ifadə edib.

Travmatologiya və ortopediya

kafedrasının müdiri, dosent Cəfər Nəsirli də seminarda çıxış edərək, son dövrlərdə insanlarda böyük narahatlıq doğuran xəstəliklərdən birinin artroz olduğunu söyləyib. İndiyədək 60-65 yaşlarda rast gəlinən bu xəstəliyin günümüzdə daha da gəncləşdiyini təəssüflə qeyd edib: "Anadangəlmə bəzi qüsurlardan sonra əmələ gələn bu xəstəlik gənclərdə də böyük problemlər yaradır. Bu əməliyyatları tezləşdirmək üçün zəruri tədbirlərə ehtiyac var. Ona görə də bu sahənin peşəkəri olan professor Emre Toğrulun zəngin təcrübəsi ilə tanışlığın rezidentlərlə yanaşı, praktik həkimlər, travmatoloqlar, ortopedlər üçün də faydalı olacağını düşünürəm".

Bundan sonra Türkiyə Bud-Diz Artroplastika Dərnəyinin başqan yardımçısı, Ortopedia Kemik Eklem Xəstəlikləri Xəstəxanasının sahibi və doktoru, professor Emre Toğrulun "Bud-çanaq oynaq endoprotez əməliyyatlarında baş verən səhvlər"

və "Spesifik patoloji çətinlikləri olan ayaqlarda endoprotezin uyğunlanması" mövzularında məruzəsi dinlənilib. O, modern ortopediyada ortoplastika, xüsusilə bud-çanaq oynağı ortoplastikası haqqında məlumat verib, bud-çanaq oynağı ilə bağlı detalları açıqlayıb. Daha sonra çətin və problemlə vəziyyətlərdə bu əməliyyatların necə aparılması barədə öz təcrübəsini rezidentlərlə bölüşüb.

Artıq dünyada populyar olan robot cərrahiyyəsindən də söhbət açan professor Emre Toğrul, əgər xəstənin bud-çanaq oynağında bir problem varsa, yerləşmə pozulubsa, axsayırsa, ayağa qalxa və oturma bilmirsə, problemi protez cərrahiyyəsi ilə necə müalicə etməyin nümunələrini diqqətə çatdırıb. O, bud-çanaq oynağı qırılsa, uşaqlarda bu hissədə çıxıq olarsa, kirəcləşmə yaranarsa nə etmək lazım gəldiyini də əməliyyat şəkilləri üzərində əyani göstərib. Həmçinin icra olunan əməliyyatlar zamanı ortaya çıxan problemlərin ən müasir üsullarla aradan qaldırılması yollarından danışdı.

Seminarda Tədris Cərrahiyyə Klinikasının baş həkimi, professor Ramiz Poluxov və rezidentlər üzrə məsul şəxsi, assistent Namiq Xəlilov da iştirak ediblər.

Maraqlı diskussiya şəraitində keçən seminar ərzində professor E.Toğrul mövzuyla əlaqədar ona ünvanlanan çoxsaylı sualları cavablandırdı.

Təhsil Tələbə Krediti Fondunun nümayəndələri ilə görüş keçirilib

Təhsil Tələbə Krediti Fondunun nümayəndələri ilə Azərbaycan Tibb Universitetinin nümayəndələri arasında görüş keçirilib. Tanışlıq məqsədilə təşkil olunan görüşdə həm də iki qurum arasında əməkdaşlıq məsələlərinin istiqamətləri müzakirə olunub.

ATU-nun Tədris və müalicə işləri üzrə prorektoru, professor Sabir Əliyev tələbələrin təhsil haqqının ödənilməsi üçün kredit fondunun yaradılmasının çox əhəmiyyətli olduğunu bildirdi. Professor S.Əliyev qeyd edib ki, Prezidentin 17.11.2021-ci il tarixli fərmanının icrası ilə bağlı Tibb Universitetində işçi qrupu yaradılıb. Artıq 60-dan çox tələbə təhsil haqqının ödənilməsi üçün kredit alınması ilə bağlı komissiyaya müraciət edib.

Təhsil Tələbə Krediti

Fondunun sədr müavini Bəhruz Əzimov qurumun fəaliyyəti haqqında görüş iştirakçılarını məlumatlandıraraq qeyd edib ki, artıq 2021-2022 tədris ilinin payız semestri fondun yaratdığı portal üzərindən kreditlə bağlı müraciətlər qəbul olunub. B.Əzimov Təhsil Tələbə Krediti Fondunun iş prinsiplərini təbliğ etmək məqsədilə ali məktəblər və tələblərlə silsilə görüşlər keçirildiyini də bildirdi.

Görüşdə ATU-nun Tədris şöbəsinin müdiri, dosent Kamandar Yaqubov, I Müalicə-profilaktika fakültəsinin dekani, dosent Elşad Novruzov, İctimai Səhiyyə fakültəsinin dekani, professor Anar Ağayev, Stomatologiya fakültəsinin dekani, dosent Səid Əhmədov, Əczaçılıq fakültəsinin dekani, dosent Fərəh Mədətli, baş mühasib İlqar Mehrabov, aparıcı mühasib Mələhət Gülləri, mətbuat xidmətinin rəhbəri Günel Aslanova iştirak edirdilər.

Tədris Stomatoloji Klinikada müasir avadanlıqlar quraşdırılıb

Xəstələrin müayinə və müalicəsi, tələbələrin isə öyrənməsi üçün burada hər bir şərait var

görə ATU-nun rektoru, professor Gəray Gəraybəyliyə kollektiv adından təşəkkürünü bildirdi: "Rektorumuz həkimlərimizin təkmilləşməsi, tələbələrimizin yüksək savad və biliyə malik olması üçün əlindən gələni

sözün əsl mənasında inqilab etmiş olacağıq".

Yeni avadanlıqlar stomatoloqların işini xeyli asanlaşdırıb

Klinikada quraşdırılan yeni avadanlıqlar dəqiq müayinəyə imkan verməklə yanaşı, stomatoloqların işini də xeyli asanlaşdırıb. Onlardan biri stomatologiyada ən müasir müayinə metodu hesab olunan PLAMEQA 3D CLASS rəqəmsal rentgen aparatıdır. Bu aparat vasitəsilə həkimlər xüsusi proqramlarla ağız boşluğunun və kəllə sümüyünün üz nahiyəsində yerləşən hissələrin tam müayinəsini aparmaq imkanları əldə edib. Onlar həm tədris, həm də iş prosesində bu proqramdan maksimum yararlanırlar. Pasiyentin ağız boşluğu "skan otağı"nda tam şəkildə skan olunur və yeni yaradılmış rəqəmsal texniki laboratoriyaya ötürülür. Laboratoriyada lazımı konstruksiyalar hazırlanır və həkimə göndərilir.

Klinikanın konfrans zalına da baş çəkdi. Gələcəkdə burada müxtəlif tədbirlərin, master-klasların keçiriləcəyi diqqətimizə çatdırıldı.

Yeni təşkil olunmuş cərrahiyyə şöbəsində isə hər şey hazırdır. Burada üz-çənə cərrahiyyəsinə aid olan kiçik əməliyyatların aparılması, ağızın selikli qişası, paratontoz xəstəliklərinin müalicəsində tətbiq olunacaq metodların həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur.

Rentgen otağında rentgen-texnik Mələhat Quliyeva bizi kompüter tomoqrafiya cihazı ilə tanış etdi. Finlandiya istehsalı olan bu aparatla ağız boşluğu ilə bağlı lazımı informasiyanın əldə edilməsi mümkündür.

Tədris Mərkəzində tələbələr üçün hər cür şərait yaradılıb

Klinikada ötən ilin sentyabrından Tədris Mərkəzinin bazasında rəqəmsal texniki laboratoriya fəaliyyət göstərir. Laboratoriya ilə bizi klinikanın direktor müavini Azər Qarağözov tanış etdi: "Ən müasir avadanlıqlarla təchiz olunan bu laboratoriya son texnologiyalara əsaslanır. Dişlərin ölçüsü xüsusi aparatla götürülür. Ağız boşluğunun şəkli skan edilir və laboratoriyaya ötürülür. Burada rəqəmsal formatda modeləşdirmə yerinə yetirilir. Müvəqqəti konstruksiyalar hazırlanır. Əyani görüntüsü, estetikliyi pasiyentə göstərilir. Onun zövqünə uyğun olaraq, lazımı dəyişiklik edilir

və sonra freyz aparatına göndərilir". Tələbələrin praktik verdişlərə yiyələnməsi üçün Tədris Mərkəzində fantom otaqları da təşkil olunub. Burada tələbələrə fantom modellər üzərində dişlərin yonulması və plomblama qaydaları öyrədilir.

Klinikadakı stomatoloji kabinetlərin, demək olar ki, 90 faizində əsaslı təmir işləri aparılıb. Hər bir kabinet yeni avadanlıq və zəruri aparatlarla təchiz olunub. Həkim-stomatoloq Fidan Hacıadə və digər stomatoloqlar söhbətimiz zamanı yaradılan şəraitdən razı qaldıqlarını bildirdilər.

İnsanlara yüksək səviyyəli tibbi xidmət göstərmək üçün müasir səviyyədə qurulmuş və zövqlə təmir edilmiş klinikadan xoş hisslərlə ayrıldıq.

Qabil ABDULLAYEV

Azərbaycan Tibb Universitetinin ilk klinika olan Tədris Stomatoloji Klinikada 20 ilə yaxındır fəaliyyət göstərir. Klinikanın əsas fəaliyyət istiqaməti əhaliyə yüksək səviyyəli stomatoloji xidməti təmin etmək üçün ixtisaslı həkim-stomatoloq kadrlar hazırlamaqdır. Bununla yanaşı, klinikada tədris və elmi-tədqiqat işlərinin aparılması da nəzərdə tutulub. Stomatologiya fakültəsinin bütün profil kafedraları, əsasən, burada yerləşir. Klinikada tələbə və rezidentlərin stomatoloji sahədə bilik və bacarıqlara yiyələnməsi üçün hər cür şərait yaradılıb.

"Nəzərdə tutulanları başa çatdırısaq, inqilab etmiş olacağıq"

Direktor, tibb üzrə fəlsəfə doktoru Mahir Səfərov klinika barədə ümumi məlumat verərək, bizə bələdçilik etdi: "Tədris Stomatoloji Klinikada Azərbaycan Tibb Universitetinin əsas istiqamətverici klinikalarından biridir. Məqsədimiz klinikamızın səviyyəsini universitetimizin adına layiq həddə çatdırmaqdan ibarətdir. Sevindirici haldır ki, universitetimiz bu yaxınlarda beynəlxalq akkreditasiyadan keçib. Bu da bizə klinikamızı beynəlxalq səviyyəyə uyğunlaşdırmağa imkan verir".

Direktor klinikada xeyli yenilik və dəyişikliklər baş verdiyini, buna

miş təcrübəli mütəxəssislər dəvət etmişik. Nəzərdə tutduğlarımızı başa çatdırıb ortaya çıxara bilsək,

Müasir endoskopiyanın tarixi qədim dövrlərdən başlayır

Dosent Tanrıverdi Rzayev deyir ki, Tədris Cərrahiyyə Klinikasında ən müxtəlif əməliyyatlar icra olunur

ya kimi metodlardan istifadə edilir".

Bu sahədəki yeniliklərdən və iş prosesindən bəhs edən şöbə müdiri bildirir ki, endoskopik qeydlər monitor sisteminə əlavə edilən cihaz vasitəsilə dəyərləndirilir və mühafizə edilir: "Burada kompüter-endoskopik tibbi qeyd sistemindən (Computerized endoscopic medical record systems), (Computerised Image Assistant) istifadə edilir. Bu sistem ilə bütün müdaxilələr kompüterdə qeydə alınır və xəstəyə aid məlumatlar, endoskopik görüntülər CD-yə köçürülür. Hətta bu sistem vasitəsilə nəticələr faks və ya e-maillə başqalarına da göndərilə bilər. Bu texnologiya endoskopik görüntülərdən slayd, təqdimatlar, təlim-tədris videolarının hazırlanması işini də yüngülləşdirir.

Onu da qeyd edim ki, endoskopik müdaxilədən əvvəl xəstələrdən anamnestik məlumatlar toplanılır. Bütün endoskopik müdaxilələr sedasiya şəraitində aparılır. Xəstə müraciət etdiyi zaman anestezioloq tərəfindən ön müayinə aparılır və qan göstəricilərinə baxılır. Qayda-

ya əsasən, diaqnostika və müalicə üçün müraciət edən xəstələr aparılacaq müdaxiləyə icazə verib-verməmək hüququna sahibdirlər. Həkim xəstəni ediləcək müdaxilə haqqında kifayət qədər başa düşəcəyi tərzdə məlumatlandırılmalı, xəstə və yaxınları tərəfindən müdaxiləyə razılıq forması imzalanmalıdır. Müdaxilə öncəsi, gedişat zamanı və sonradan yarana biləcək ağırlaşmalar, risklər aydın şəkildə onlara izah olunmalıdır".

Sözünə davam edən T.Rzayev vurğuladı ki, şöbədə endoskopiyanın müasir diaqnostik və müalicə üsulları ilə xidmət göstərilir: "Hal hazırda ən çox icra etdiyimiz endoskopik müdaxilələrə qida borusu, varikoz genişlənmə venalarının band liqasiyası və mədə varikozlarının sklerozlaşdırılması, gastrointestinal yad cisimlərin xaric edilməsi, ezofagus darlıqlarında bujlama və balon dilatasiya, endoskopik mukozal rezeksiyalar, mədə çıxışı obstruksiyalarında stentlənmə, percutan endoskopik gastrostomiya, polipektomiyalar, ERXPQ, öd

yollarından daşların xaric edilməsi, öd yollarının stentlənməsi, qida borusu və yoğun bağırsağ stentlənməsi, mədəyə intraqastrik botoks inyeksiyası və s. daxildir.

Ezofagus varikozları üçün müalicə seçimləri arasında endoskopik varikoz liqasiyası (EVL) və endoskopik skleroterapiyasını qarşılaşdırdıqda, EVL daha təsirli və güvenlidir. Mədə varikozlarının müalicəsində sklerozlaşdırıcı sianokrilat inyeksiyasının müsbət effekti olduğu tərəfimizdən qəbul edilib. Bu üsulla ən çox istifadə etdiyimiz sklerozanlar polidokanol 1-3%, etanolamin 5% olub. Varikozların eradikasiyası üçün 2-4 həftə sonra təkrar müdaxilə icra edilir".

Söhbət əsnasında endoskopiyanın tədrisinə də diqqət çəkən həkim qeyd etdi ki, şöbədə aparılan diaqnostik və müalicə metodları barədə tələbələrimizə daim ətraflı məlumat verilir. Bundan başqa, burada gənc mütəxəssislərin elmi-tədqiqat prosesinə qoşulmasına lazımı şərait yaradılır.

ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasının Endoskopiya şöbəsi beynəlxalq standartlara uyğun əməliyyatların aparılmasına imkan verən ən müasir avadanlıqlarla təchiz olunub. Burada yeni rəqəmsal texnologiyalı avadanlıqlar sayəsində bir sıra patologiyaların diaqnostikasında fərqli imkanlar əldə etmək mümkündür. Haqqında söhbət açdığımız sahə haqda daha ətraflı məlumat əldə etmək, burada hansı metodlardan istifadə edildiyini öyrənmək məqsədilə şöbənin müdiri, dosent Tanrıverdi Rzayevə müraciət etdik.

Onun sözlərinə görə, müasir endoskopik müayinə metodları tibbin mühüm bölmələrdən biridir. Normalda hər bir şəxs ildə bir dəfə həkim-endoskopistin müayinəsindən keçməlidir: "Tibb bu metodun tarixinə nəzər salsaq görərik ki, Hipokrata qədər uzanır. Müasir endoskopiyanın əsası isə 1805-ci ildə Almaniyanın Frankfurt şəhərində Bozzini tərəfindən eksetdirici güzgü, cüt mənəfli ventral kanyula və şamdan ibarət olaraq qoyulub.

Təqribən 30 il ezofagusun endoskopiya rigid, mədəniniki isə yarıyumşaq endoskoplardan ibarət iki fərqli alət ilə icra edilib. 1963-cü ildə Amerika Birləşmiş Ştatlarında ilk dəfə anal yoldan fiberoskop istifadə olunub. Texnologiyalar inkişaf etdikcə, endoskopiyanın da əhatə dairəsi genişlənir. Tədrisən öd yolları və pankreas kanalının endoskopik dəyərləndirilməsi, endoskopik ultrasonografiya (EUS), kapsul endoskopiya, virtual kolonoskopi-

Aprelin 13-də ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasında rezidentlər üçün "Hamiləlikdə dərman preparatlarının istifadəsi" mövzusunda seminar keçirilib. Seminarı açan ATU TCK-nın rezidentlər üzrə məsul şəxsi, Uşaq cərrahlığı kafedrasının assistenti Namiq Xəlilov rezidentlərin elmi və praktik təcrübələrinin təkmilləşdirilməsi üçün klinikada hər cür şəraitin olduğunu, onların bilik və təcrübələrinin artırılmasında belə tədbirlərin böyük əhəmiyyət kəsb etdiyini söyləyib.

dərman preparatlarının istifadəsi" mövzusunda məruzəsi dinlənilib. Məruzəçi hamiləliyin hər hansı bir dövründə müəyyən təsirlər nəticəsində döldə və yaxud embrionda morfoloji, biokimyəvi və ya hər növ psixi pozğunluğun baş verə biləcəyini deyib. O, qeyd edib ki, tibbdə buna teratogenlik deyilir və onun təsiri embrionik, fetal inkişaf, ananın

olması və ilk həftələrdə plazmada, dərmanın zülallara bağlanması nisbətində aşağı olması səbəbiylə dərman toxumalarında yüksək konsentrasiyaya çataraq daha şiddətli təsir göstərir və bu cür az miqdarlar belə, zərərli ola bilər. Hamiləlik dövründə etibarlı olan bir dərman əmizdirmə dövründə zərərli ola bilər, çünki körpə anadan müstəqil olaraq dərmanı

Hamiləlik dövründə dərmanlardan necə istifadə etmək lazımdır?

Rezidentlər üçün növbəti seminarda tibb elmləri doktoru Şəymən Qədimova çıxış edib

Hamiləlik dövrünün çox məsuliyyətli bir dövr olduğunu bildirən II Mamalıq-ginekologiya kafedrasının müdiri, professor Hicran Bağirova rezidentlər üçün belə tədbirlərin artıq ənənə halını aldığını qeyd edib, iştirakçılara mövzunun aktuallığı barədə məlumat verib. TCK-nın direktor müavini, professor Davud Pənahov universitetdə aparılan tədris prosesinin dövrün tələbləri sə-

viyyəsinə qalxması üçün məqsədyönlü işlərin bundan sonra da davamlı olacağını bildirib. O, belə tədbirlərin gələcəkdə təkcə mama-ginekoloqların deyil, ümumiyyətlə ali dərəcəli bütün tibb mütəxəssislərinin gündəlik fəaliyyətində öz müsbət təsirini göstərəcəyini vurğulayıb.

Sonra II Mamalıq-ginekologiya kafedrasının dosenti, t.e.d. Şəymən Qədimovanın "Hamiləlikdə

patofizioloji və embrionun genetik xüsusiyyətləri kimi bir çox faktordan asılıdır: "Dərmanlar, kimyəvi maddələr və radiasiya teratogen maddələrin 1%-ni təşkil edir. Canlı doğuşların 2-3%-də anadangəlmə malformasiyalar görülür. İnsanda hamiləlik müddəti təxminən 267 gündür və fetal inkişaf nöqtəyi-nəzərindən 3 dövr ayırılır: Bu dövrdə dərmanların teratogen təsiri yüksək səviyyədə olduqda, embrionun ölümünə səbəb olur. Əks təqdirdə, rüşeym zədələnmədən öz normal inkişafını davam etdirə bilər".

Sözünə davam edən məruzəçi bildirib ki, ananın aldığı dərman dozasının cəmi 1-5 faizi südə keçsə də, laktasiya dövründə də dərman istifadəsinə diqqət etmək lazımdır: "Körpənin qaraciyərinin dərmanları yavaş metabolizə etməsi, böyrək funksiyalarının hələ kifayət qədər inkişaf etməmiş

metabolizə və eliminasiya edir".

Ş.Qədimovanın dediyinə görə, piyde əriyən və metabolizmədən sonra aktiv formaya çevrilən D vitamini bağırsaqda kalsiumun sorulma səmərəliliyini artırmaqla yanaşı, həm də mineralaşmaya və sümüklərin böyüməsinə səbəb olur: "Yalnız qida rasionundan alınan bir çox vitaminlərdən fərqli olaraq, D vitamini, həmçinin günəş şüasının təsiri zamanı endogen şəkildə cəmləşir. D vitamininin çatışmazlığının ən çox hamiləlik dövründə baş verməsi ehtimalları getdikcə öz əksini tapmağa başlayır. Bu xüsusilə yüksək risk qrupuna, məsələn, günəşli havada az vaxt keçirən qadınlara aiddir. Anada bu vitaminin defisiti təzə doğulan körpədə skeletin homeostazına, anadangəlmə raxitə və körpədə sınıqların olmasına gətirib çıxara bilər".

II Müalicə-profilaktika fakültəsində dekan seçkisi keçirilib

Azərbaycan Tibb Universitetinin II Müalicə-profilaktika fakültəsində dekan seçkisi keçirilib. Tədbiri Tədris və müalicə işləri üzrə prorektor, professor Sabir Əliyev açıb.

Professor 2016-cı ildən adıçəkilən fakültənin dekanı olan dosent İsrail Məhərrəmbəylinin fəaliyyətindən söhbət açıb. Onun bu illər ərzində universitet həyatında göstərdiyi fəaliyyətini, tələbələrə olan münasibətini, işgüzarlığını və digər keyfiyyətlərini yüksək qiymətləndirib.

Universitetin elmi katibi, professor Nazim Pənahov İ.Məhərrəmbəylinin tərcümeyi-halını və fəaliyyəti ilə bağlı tədbir iştirakçlarına geniş məlumat verib və onun yenidən dekan seçilməsi üçün namizədliyinin irəli sürüldüyünü bildirib.

İ.Məhərrəmbəyli çıxış edərək, yüksək qiymətə görə minnətdarlığını bildirib və seçiləcəyi təqdirdə, görəcəyi işlər barədə danışıb.

Daha sonra professor Elçin Ağayevin sədrliyi ilə Səsvermə Komissiyası formalaşdırılıb. Gizli səsvermə yolu ilə 268 nəfər lehinə, 2 nəfər isə əleyhinə olmaqla İ.Məhərrəmbəyli yenidən II Müalicə-profilaktika fakültəsinin dekanı seçilib.

Məşhur bir deyim var: "Sağlamsansa xoşbəxtsən, borcun yoxdursa varlısan". Bu mənada hər bir insanın öz sağlamlığının qayğısına qalması təbii. Eyni zamanda, heç kimin hansısa xəstəlikdən sığortalanmaması da faktır. Xüsusilə də, məsum körpələrin bəzən xəstə doğulması və müəyyən xəstəliklərdən əziyyət çəkməsi cəmiyyətdə həmişə haqlı narahatlıq doğurur. Ən böyük narahatlıq isə uşaqlar arasında yayılan irsi xəstəliklərlə bağlıdır. Bu narahatlığımızı uzun illər xaricdə çalışaraq genetik sahəsində böyük təcrübə qazanmış həkim-genetik, ATU-nun II Uşaq xəstəlikləri kafedrasının assistenti Adilə Çernik-Büləndlə bölüşdük.

İrsi xəstəliklərin Azərbaycanda geniş yayıldığını söyləyən mütəxəssis, bunu qohum evliliklərinin çox olması ilə əlaqələndirdi. Genetikanın bizdə ayrıca fənn kimi tədris olunmamasından təəssüfləndiyini deyən Adilə Çernik-Bülənd diqqətə çatdırdı ki, genetik xəstəliklər həm də sosial xəstəliklərdir: "Belə xəstələrin ana-ataları həmişə həkimlərlə təmasda olmağa məhkumdur. Elə xəstəliklər var ki, uşaq anadan olandan ona düzgün diaqnoz qoyulsa, əvəzedici terapiya ilə müalicəsi mümkündür. Yəni uşağın bədənində olmayan ferment ona vurulur və nəticədə o, normal həyat sürə bilər. İlk növbədə belə

Qohum evliliklərində genetik xəstəliklərin müayinəsi mütləqdir

xəstəliklərin klinik əlamətlərini bilmək lazımdır. Adətən belə uşaqlar nevroloq yanına aparırlar. Ona görə də bu əlamətləri nevroloqlar daha yaxşı bilməlidirlər. Onları da biz yetişdirməliyik".

Adilə Çernik-Bülənd bildirdi ki, ən ağır irsi xəstəliklərdən biri mukopolisaxaridozdur: "Dünyada nadir xəstəliklərdən hesab edilən mukopolisaxaridoz çox təəssüf ki, Azərbaycanda nadir xəstəlik deyil. Bu xəstəliyin özünəməxsus əlamətləri var. Belə xəstələrin bədənində tüklü, qaşları, kiprikləri qalın, saçları uzun, burun yəhəri batır olur, əl barmaqları bir qədər içəriyə tərəf əyilir (koktik əl)".

Adilə xanım bu xəstəlikdən şübhələndikdə, xəstənin analiz nümunəsini spesifik yoxlamaya göndərdiklərini dedi. Qeyd etdi ki, sidik analizi bu xəstəliyin olub-olmamasını, qan analizi isə xəstəliyin

Adilə Çernik-Bülənd: Uşaq anadan olanda düzgün diaqnozun qoyulması müstəsna əhəmiyyətə malikdir

tipini göstərir: "Belə xəstələrin orqanizmində enzim fermenti olmur. Orqanizmdə mukopolisaxaridlərin mübadiləsi pozulur, parçalanmamış, tam yanmamış maddələr lizosomlarda toplanır. Nəticədə sümüklər əyilir, kürəkdə qozbellik yaranır. Qurler, Hunter, Sanfilippo, Morkio, Maroto-lami, Şeye və Slay sindromu bu irsi xəstəliyin əsas növləridir. Bu xəstələr məşhur "Notr-Dam kilsəsinin qozbeli" əsərindəki Qvazimodoya oxşadıqlarından, xəstəliyə onun adını qoyublar. Belə xəstələr yalnız son mərhələdə həmin formaya düşürlər".

Həkimin sözlərinə görə, hər bir növdə konkret bir ferment çatışmazlığı müşahidə olunur. Ona görə də xəstəliyin hər bir tipinə uyğun çatışmayan ferment xəstəyə vurulur. Lakin bu müalicə ömürlük davam etməlidir. Bu nadir rast gəlinən xəstəliyin müalicəsinin də çox baha olduğunu söyləyən həkim məsləhət görür ki, uşaqlarında belə irsi xəstəlik olan valideynlər növbəti dəfə uşaq gözləyəndə, mütləq genetik analizdən keçsinlər və yalnız risk olmadığı halda ikinci uşağı dünyaya gətirsinlər.

Həkim klinik əlamətləri eyni olan raxit və raxitəbənzər xəstəlikləri biri-birindən fərqləndirməyin vacibliyini də söylədi. Bildirdi ki, raxit

bir yaşına qədər sürətlə boy atmaqda olan körpənin xəstəliyidir: "Məsələn, 3 kilo çəki ilə doğulan uşağın çəkisi bir yaşında 10 kiloya çatır. Bu, raxitdir, amma irsi deyil, sürətlə böyüməkdə olan uşaq orqanizminin patologiyasıdır. Belə uşaqlarda vitamin D çatmır. Meşədə heyvanlar da qışda raxit olurlar, yayda Günəş şüası qəbul edərək düzəlirlər. Uşaqlarımız da qışda raxit olur, havaya çıxanda vitamin D qəbul edib sağalır. Amma yaş-yarım, iki yaşda olan uşaqda raxitin bütün əlamətləri varsa, artıq raxit deyil, raxitəbənzər xəstəlikdir. Sahə həkimləri 1 yaşından yuxarı uşaqlarda raxitin əlamətlərini müşahidə etdikdə, mütləq mütəxəssis yanına göndərməlidirlər".

Onun sözlərinə görə, hipotireoz xəstəliyinin də irsi və irsi olmayan növləri var. Anadangəlmə və qazanılmış xarakterli ola bilər. Anadangəlmə forma uşaq doğulandan dərhal sonra skrining testi vasitəsilə aşkarlanır. Bu xəstəlik zamanı qalxanvari vəzin funksiyası olmur və yaxud çox zəif olur. Əlamətləri göbəyin gec düşməsi, doğulandan sonra əksər uşaqlarda rast gəlinən və bir həftəyə keçib gedən sarılığın bir ay çəkməsi, səsin xırıltılı olmasıdır. Bütün bunlar həkimin gözündən qaçmamalıdır. Düzgün diaqnoz qoyularsa, müalicəsi

mümkündür. Amma xəstə ömrü boyu dərman qəbul etməlidir. Bu xəstəlik də sosial xəstəlikdir. Əgər müalicə olunmazsa, dərindən aqlı geriliyə səbəb olar və əlilliklə nəticələnər".

Müsaibimiz irsi xəstəliklərin yalnız xromosomlar və genlərlə əlaqədar olduğuna diqqət yönəldərək tövsiyələrini verdi: "Birincisi, qohum evliliklərinin tamamilə əleyhinəyəm. Amma artıq bu cür evlilik baş veribsə, genetik xəstəliklərin müayinəsi mütləqdir. Çünki cütlüklərin ailə üzvləri nə qədər sağlam olsalar da, irsi xəstəliklər dünyaya gələcək körpəyə daşdığı gen vasitəsilə keçir. Unutmayaq ki, cütlüklər ayrı-ayrılıqda müəyyən irsi xəstəliyin daşıyıcıları olsalar da, sağlamdırlar. Ancaq onlar birləşəndə genetik xəstəliyin əmələ gəlmə ehtimalı çoxalır. Bu səbəbdən qohumluq münasibətləri olan cütlüklər mütləq şəkildə nikahdan əvvəl və ya hamiləlik zamanı genetik müayinədən keçməlidirlər. Uşaq doğulduqdan sonra isə onun ölümünə, fiziki qüsurlu olmasına səbəb olan, müalicəyə tabe olmayan ağır xəstəliklərin erkən diaqnozu çox əhəmiyyətlidir. Evlənməyə hazırlaşan hər bir cütlüyün sağlam övlada sahib ola bilməsi üçün genetik müayinədən keçməsi vacib şərtidir".

Ailələri dağılmaqdan qoruyan əməliyyat

Nərgiz Şəmsəddinskaya: Uşaqılıq yolunun ön-archa divarının sallanması ciddi problemlərin səbəbidir

İstənilən ailədə tərəflərin fərdi xüsusiyyətləri ilə yanaşı, fiziki əlaqə də önəmli yerlərdən birini tutur. Uzun illər ərzində Azərbaycanda cütlüklər intim həyatları ilə bağlı problemləri üzə çıxarıb həll etmək əvəzinə, bunu ayıb sayaraq ayrılmağa, boşanmağa üstünlük veriblər. Həkimlər isə bu sahədəki problemlərin bir çoxunun müalicə və əməliyyat yolu ilə tamamilə aradan qaldırılabilir olduğunu deyirlər.

Bu yaxınlarda Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris Cərrahiyyə Klinikasında icra olunan əməliyyat da gənc bir ailənin şəxsi münasibətlərini xilas edib. ATU-nun II Mamalıq-ginekologiya kafedrasının həkimi, t.ü.e.d. Nərgiz Şəmsəddinskayanın sözlərinə görə, 30 yaşlı xanım cinsi əlaqə zamanı diskomfort hiss etməsi ilə bağlı həkimə müraciət edib: "Qadın həm də sidik saxlamamasından şikayət edirdi. Müayinə zamanı xəstədə uşaqılıq yolunun ön-archa divarının sallanması aşkar olunduğuna görə, bu problemin əməliyyat yolu ilə aradan qaldırılmasına qərar verildi. Müvafiq klinik müayinələrdən sonra əməliyyat aparıldı".

Həkim bildirir ki, belə əməliyyatlar adətən saatyırım davam edir və xüsusi riskli deyil. Xəstələrin reabilitasiyası da rahat olur. Sadəcə ilk 10 gün ərzində oturmada problemlər olur. Əməliyyatdan 2 ay sonra cinsi əlaqəyə icazə verilir.

Doktorun sözlərinə görə, bu növ əməliyyatlar üçün müraciətlər çoxdur. Uşaqılıq yolunun ön-archa divarının sallanması hər yaş kateqoriyasına uyğun xanımlarda müşahidə olunur. Bu hallara qəbizliyi, xroniki öskürəyi olan, kökəlib-arıqlayan qadınlarda daha çox rast gəlinir. Belə xəstələr adətən cinsi əlaqədən həzz ala bilmirlər, anorqazm yaşayırlar. Bu tip əməliyyatlardan sonra 95% xəstələrdə təbii hisslər bərpa olunur ki, bu da ailələrdəki problemlərin həllinə kömək edir".

Son bir ayda həkimlər uşaqlarda qusma, yüksək hərarət və ishalla müşahidə edilən virusun yayılması ilə bağlı əhalini xəbərdar edirlər. Rotavirus adlanan bu infeksiya uşaqlarda aşkarlanarsa, ona uyğun müalicənin aparılması tövsiyə olunur. Xəstəliyə daha çox 5 yaşa qədər olan uşaqlarda rast gəlinməsi deyən mütəxəssislər simptomların bir həftədən bir aya qədər davam edə bildiyini söyləyirlər.

Təəssüf ki, bəzi valideynlər uşaqlarda ishal başlayan kimi antibiotik "təyin edirlər". Hətta internetdə oxuduğu hansısa simptomun onun uşağındakı əlamətlərlə eyni olduğunu düşünərək özbaşına müalicə apararaq valideynlər var. Belə hallara qətiyyətlə yol vermək olmaz. Unutmamalıdır ki, simptomlar eyni, müalicələr isə müxtəlif ola

Çünki onlar qızdırmadan çox qorxurlar. Lakin, qızdırma bir müdafiə reaksiyasıdır. Ona görə də qızdırmanın olmaması ilə müşahidə edilən əlamətlər daha çox narahatlıq yaratmalıdır".

S.Məmmədova onu da vurğuladı ki, sadə gigiyena qaydalarına əməl etməklə xəstəliyin qarşısını almaq mümkündür:

Son vaxtlar yayılmış "bağıracaq qripi" nə qarşı nə etməli?

Həkim deyir ki, bu virus ilk növbədə mədə-bağırsağın selikli qişasını zədələyir

Hazırda epidemiya şəklində olan bu virus haqqında bir qədər geniş məlumat almaq üçün ATU-nun II uşaq xəstəlikləri kafedrasının dosenti Sevdə Məmmədovaya müraciət etdik. Həkim-pediatr rotavirus infeksiyasının 9 tipi olduğunu, insanlarda onun 3 tipinə, uşaqlarda isə daha çox A tipinə rast gəlinməsi bildirdi. Viruslar mikroskop altında təkər oxşadıqlarına görə rotavirus adlandırılıb (latin. rota – təkər). Onun sözlərinə görə, bu virus ilk növbədə mədə-bağırsağın selikli qişasını zədələyir və özünü müxtəlif əlamətlərlə büruzə verir: "Ola bilsin ki, bəzi hallarda uşaq səhər tezdən durarkən ürəkbulanma, qusma baş versin. Bir neçə saatdan sonra hərarət yüksəlsə, daha sonra qarın nahiyəsində ağrıqlar, ishal başlaya bilər. Bəzi hallarda uşaq boğazında ağrıqların olmasından da şikayətlənir. Başqa bir əlamət: uşaq sütdür, halsızdır, arabil qarnında ağrıqlar olduğunu deyir, bir dəfə qusuntusu, bir-iki dəfə də ishalı olub. Müəyyən əlamətlərinə görə rotavirus infeksiyasına əhali arasında "bağıracaq qripi" də deyirlər".

S.Məmmədova qeyd etdi ki, rotavirus infeksiyasına yoluxma müxtəlif yollarla, məsələn, hava-damcı yolu, çirkliləllər və ya su, yuyulmamış meyvə və tərəvəzlər vasitəsilə baş verir. İnfeksiya mənbəyi uşağın temasda olduğu əşyalar da ola bilər: qablar, oyuncaqlar, kitablar. Rotavirusun əlamətləri ilə infeksiyon gastroenteritin əlamətləri çox oxşardır. Ona görə də valideyn uşaqlarda ilkin əlamətlər müşahidə edəndə özbaşına müalicəyə başlamamalıdır: "Çünki onlar bunun rotavirus infeksiyası, yoxsa bakterial gastroenterit olduğunu qarışıq sala bilərlər. Ən yaxşısı, ilk saatlarda həkimə müraciət edərək diaqnoz dəqiqləşdirmək və düzgün diaqnoz əsasında müalicəyə başlamaq lazımdır.

Rotavirus infeksiyasında susuzlaşma getdiyine görə daha çox su-elektrolit balansını normaya salmaq vacibdir. Halsızlıq, dəri və selikli qişaların quruluğu, gözlərin çuxura düşməsi, yanğı hissi, südümə körpələrdə isə böyük əmgəyin batıq olması susuzlaşmanın əsas əlamətləridir. Hər uşağa antibiotik vermək doğru deyil. Yalnız ətraflı klinik müayinə və laborator analizlərin nəticələrindən sonra müalicə təyin olunmalıdır".

Bu infeksiyanın həm də mövsümi xarakter daşıdığı vurğulayan mütəxəssis onu da bildirdi ki, xəstəliyin inkubasiya dövrü 12 saatdan 1-2 günə kimi, kəskin dövrü 6-7 gün, ağır formalarda 10-14 gün çəke bilər. Üçüncü mərhələ isə bərpa dövrüdür ki, 4-5 gün, ağır hallardan sonra 10-14 gün olur: "Simptomlar başlayan kimi, həkimə müraciət edilərsə, ağır hallarda olmasa da, qaynar su ilə yaxalanmalıdır. Uşağı rotavirusdan qorumaq üçün su hətta filtrasiyadan keçsə belə, qaynanmamış su içməsinə icazə verilməməli, istifadə olunan su qaynadılmış olmalıdır. 1 yaşdan 3 yaşa qədər olan uşaqlar haqqında danışarkən, tez-tez döşəmədə sürünən, ağızlarına oyuncaq vuran uşaqlarda yoluxmanın qarşısını almaq daha çətindir. Birincisi, mütəmadi olaraq dezinfeksiya vasitəsindən istifadə etməklə otağın nəm təmizlənməsini aparmaq lazımdır. İkincisi, bütün oyuncaqlar körpəyə verilməzdən əvvəl yuyulmalıdır".

Əslində, rotavirusun yüngül və ağır formasından asılı olmayaraq, bütün hallarda həkimə müraciət etməyin zəruriliyini bildiren müsahibimizin sözlərinə görə, bəzən uşağın vəziyyətini o dərəcəyə çatdırırlar ki, şöbəyə yox, reanimasiya və intensiv terapiya şöbəsinə yerləşdirmək lazım gəlir.

O, eyni zamanda xatırladı ki, xəstəliyin orta və ağır formalarında müalicə mütləq xəstəxanə şəraitində aparılmalıdır: "İmmun sisteminin həddindən artıq zəifliyi səbəbindən bəzi uşaqlarda ishal, süstlük, yuxululuq halları olsa da, hərarət çox yüksəlmir. Bəzi valideynlərin "Qızdırma yoxdursa, yaxşı olar" yanaşması yanlışdır.

"Uşaqlar hər yeməkdən əvvəl əllərini sabunla yumalıdır. Alınmış tərəvəz və meyvələr emal edilməlidir. Amma axar su altında yumaq kifayət deyil, daha sonra qaynar su ilə yaxalanmalıdır. Uşağı rotavirusdan qorumaq üçün su hətta filtrasiyadan keçsə belə, qaynanmamış su içməsinə icazə verilməməli, istifadə olunan su qaynadılmış olmalıdır. 1 yaşdan 3 yaşa qədər olan uşaqlar haqqında danışarkən, tez-tez döşəmədə sürünən, ağızlarına oyuncaq vuran uşaqlarda yoluxmanın qarşısını almaq daha çətindir. Birincisi, mütəmadi olaraq dezinfeksiya vasitəsindən istifadə etməklə otağın nəm təmizlənməsini aparmaq lazımdır. İkincisi, bütün oyuncaqlar körpəyə verilməzdən əvvəl yuyulmalıdır".

Bununla yanaşı, valideynlərə tövsiyələrdir ki, xəstəliyin ilk əlamətlərini görəndə uşağı bağçaya və ya məktəbə göndərməsinlər, dərhal həkimlə məsləhətləşsinlər. Həkim təyinatı olmadan antibiotiklərin istifadəsi yolverilməzdir. Hər bir valideyn ilk növbədə uşağının sağlamlığı barədə düşünməlidir. Bunun üçün isə ən doğru və yeganə seçim vaxtında həkimə müraciətdir".

A.KAMRANOĞLU

Yaz Günəşi dəridə allergiya riski yaradır

Səbinə Əhmədova: "Günəş aktivliyinin maksimal saatlarında suya davamlı və qoruyucu kremlərdən istifadə etmək məsləhətdir"

Məlum olduğu kimi, Günəş bütün canlıların və bitki aləminin yaşam mənbəyidir. Yaz-yay aylarında Günəş Yer kürəsinə daha da yaxınlaşır və onun şüaları getdikcə yandırıcı olur. Bu səbəbdən də insanlar bu aylarda sərin yerlərə, kölgəliklərə üstünlük verir. Amma bəzən fəsadlardan qaçmaq mümkün olmur.

ATU-nun dermatovenerologiya kafedrasının dosenti Səbinə Əhmədova deyir ki, Günəş şüasına həssaslığın artması nəticəsində dəri reaksiyası - Günəşə qarşı allergiya yaranır: "Statistikaya görə, dünyada insanların təxminən 20%-i bu xəstəliklə qarşılaşır. Dərinin Günəşə reaksiyası gözəllənməz ola bilər, çünki bu, immunitet sisteminin ultrabənövşəyi şüaya reaksiyasıdır. Məsələn ondadır ki, immunitet sistemimiz dəyişmiş hüceyrələri yad kimi qəbul edir. Günəş şüasının təsiri altında dəri dəyişir, qıcıqlandırıcı obyekt

olan allergenlə təmasda dəri və daxili orqanların hüceyrələri tərəfindən hasil olunan histamin maddəsi sərbəst çıxır. Beləliklə, histamin hasilatı üçün tətikləyici mexanizm olan "antigen-anticişim" kompleksi meydana gəlir. Bu proses nəticəsində dəri reaksiyaları səpgi, qızartı, piqment ləkələri və qaşınma şəklində təzahür edir".

Onun sözlərinə görə, Günəşə, xüsusən də yaz Günəşinə qarşı allergik reaksiya bədənin hər hansı bir hissəsində baş verə bilər. Lakin daha çox aktiv şəkildə insolyasiyaya məruz qalan yerlərdə müşahidə olunur: "Üz, boyunun ön və arxa səthləri, dekolte, əl və ayaqlarda fotodermatitin simptomları irsi ola bilər. Həmçinin əlavə faktorların, məsələn, dərman vasitələrinin və ya dəri ilə təmasda olan floranın müəyyən təsiri altında baş verə bilər. Fotodermatitin aydın nümunəsi kimi çəməni dermatitini göstər-

mək olar. Yaz-yay çiçəklənən dövründə bir çox çəməni bitkiləri xüsusi maddələr - furokumarinlər ifraz edir. İnsan allergenin yaxınlığında olduqda, bunlar dəri üzərinə çökür. Eyni zamanda ultrabənövşəyi şüanın təsiri altında, ona həssas olan bəzi insanlarda dəri qızartısı və səpgilər əmələ gələ bilər. Səpgilər güclü qaşınma ilə müşayiət olunur. Dəri reaksiyası

özündən sonra uzunmüddətli piqmentasiya qoyur. İnsolyasiyadan əvvəl dəriyə - tərkişində eozin, para-amino-benzoy turşusu, berqamot, daziotu, qızılgül, müşk və səndəl ağacı yağları, şüyüd və cəfəri suyu, bor və salisil turşusu, fenollar, civə preparatları olan krem, ətir və digər kosmetik vasitələr tətbiq edilərsə, onun Günəşə reaksiyası - fotodermatit baş verə bilər".

Həkim bildirir ki, dərinin Günəşə reaksiyası, Günəş şüasının dalğa uzunluğu və aktivliyi yüksək olan yaz mövsümündə istənilən insanda inkişaf edə bilər: "Ən çox Günəş allergiyası birinci dəri fototipinə (avropoid irqi) sahib olan insanlarda və dərinin müdafiə mexanizmləri xeyli aşağı olan kiçikyaşlı uşaqlarda baş verir. Eləcə də ilboyu solyaridən sui-istifadə edən pasiyentlərdə yaz-yay dövründə fotodermatitin inkişaf riski çox yüksəkdir. Fotodermatite

bəzi antibiotiklər (doksisisiklin, tetrakisiklin), sitostatiklər, qeyri-steroid iltihabəleyhinə preparatlar (ibuprofen, aspirin) və kimyəvi vasitələr səbəb olur. Bundan əlavə, bəzi tərəvəz bitkiləri və bütün növ sitrus meyvələri Günəşə qarşı həssaslıq yarada bilər.

Dərinin qızartısı və iltihabı, dəri örtüyünün qabıqlanması və irin-ciklər şəklində səpgilər, müxtəlif intensivlikdə qaşınma və göynəmə, yüksək hərarət, halsızlıq, başgicəllənmə fotodermatitin yerli və ümumi simptomlarıdır. Göstərilən bu simptomlar dərhal deyil, insolyasiyadan bir neçə saat sonra yarana bilər. Günəş nə qədər aktiv olsa, reaksiya bir o qədər kəskin olacaq. Günəş aktivliyinin maksimal saatlarında suya davamlı və qoruyucu kremlərdən istifadə etmək məsləhətdir".

S.Əhmədova qeyd edir ki, Günəşə qarşı dəri reaksiyasının yüngül halları müalicə olmadan ötür keçsə də, ağır hallarda zədələnməmiş nahiyələrə steroid kremlər sürülmür və antihistamin preparatlar təyin edilir. Simptomların dərinin Günəşə reaksiyası və ya başqa xəstəliyə aid olması isə yalnız həkim təyin edə bilər.

Şair, yazıçı, jurnalist

Eldar İsmayılın 80 illiyinə həsr olunmuş anım tədbiri keçirilib

Azərbaycan Tibb Universitetində tanınmış şair-yazar, nəsr və poetik əsərləri ilə geniş oxucu kütləsinin rəğbətini qazanmış Eldar İsmayıl Böyüktürkün 80 illiyinə həsr olunmuş anım tədbiri keçirilib. Tədbirdə universitetin professor-müəllim heyəti və tələbələri, eləcə də poeziyasevərlər, şairin doğmaları, dostları iştirak edib.

ATU-nun Tədris və müalicə işləri üzrə prorektoru, professor Sabir Əliyev çıxış edərək Eldar İsmayılın həyat və yaradıcılığı barədə tədbir iştirakçılarına geniş məlumat verib. Bildirib ki, şair böyük bir nəslin nümayəndəsidir: "Onun babası İsmayıl kişi Göyçədə çox böyük nüfuz sahibi olub. Ötən əsrin əvvəllərində onlar Göyçənin mərd, qorxmaz insanları ilə ermənilərlə qarşı vuruşublar. Mən İsmayıl kişini görmüşəm. O, ermənilərin xalqımıza qarşı törətdiyi vəhşiliklər, mərd oğullarımızın mübarizəsindən saatlarla söhbət açardı. Eldar İsmayıl belə bir kişinin nəvəsi olub".

Professor S.Əliyev E.İsmayılın Azərbaycanın tanınmış şair və yazıçıları ilə dostluq əlaqələrindən, onun əsərlərinə verilən yüksək dəyərdən danışdı: "Hələ Göyçədə yaşadığı illərdə Azərbaycanın bir çox məşhur şair və yazıçıları Eldar İsmayılın qonağı olub, onun yaradıcılığı haqqında yüksək fikirlər səsləndiriblər. Mən qonaqlardan Mirzə İbrahimovu, Bəxtiyar Vahabzadəni, Hüseyn Arifi, Yaşar Qarayevi yaxşı xatırlayıram".

Prorektor mərhum söz ustasının 3 ixtisamda uğurla fəaliyyət göstərdiyini diqqətə çatdırıb: şair, yazıçı, jurnalist. Uzun müddət Çəmbərək (Krasnoselo) rayon qəzetinin Azərbaycan bölməsinin redaktoru kimi fəaliyyət göstərən E.İsmayıl sonradan uzun illər ATU-nun "Təbib" qəzetinin rəhbəri vəzifəsində çalışıb.

Tədbirin aparıcısı professor İbadulla Ağayev bildirib ki, Eldar İsmayıl Azərbaycanın, el-obasının vürğünü olan bir şair idi: "O, ədəbiyyatın bütün janrlarına müraciət et-

miş, qələmini uğurla sinamışdı. Eldar İsmayıl qələmə aldığı poeziya nümunələri ilə oxucusunu düşünməyə, daşınmağa vadar edir, onunla birgə qərar verməyə səsləyir:

**Ay qardaş, eloğlu, başına dönüm,
Ayım da, ilim də Azərbaycandır.
Mənim məmləkətim, ürəyim, canım,
Ağzımda dilim də Azərbaycandır.**

Professor Surxay Musayev də çıxışında Eldar İsmayıl şəxsiyyəti və yaradıcılığından söhbət açıb. Onu böyük ürəyə sahib, duyğusal bir insan kimi xatırlayıb. E.İsmayıl baş redaktor təyin olunduqdan sonra universitetin mətbu orqanının nəşrində ciddi dönüş yarandığını bildirib.

Qiraət ustası, Xalq artisti Eldost Bayram isə şairin "Ey, əlli milyonluq Azərbaycanım", "Bütöv Azərbaycan olmalıyam mən", "Ana Təbriz" şeirlərini səsləndirib.

Sonra dostlarından - el ağsaqqalı Abbas Mazanov, Mahal Əliyev, Etibar Məmmədov çıxış edərək ədiblə bağlı maraqlı xatirələrini danışdı, onun poeziyasından nümunələr səsləndiriblər.

"Eldar İsmayıl Böyüktürk ocağı"nın rəhbəri Zöhrə Qaraqızı, Qərbi Azərbaycan

İctimai Birliyinin sədri Mürvət Yusifov öz çıxışlarında E.İsmayılın əsərlərində Qərbi Azərbaycanda ermənilərin soydaşlarımızla qarşı törətdikləri soyqırımı, talanlar kimi məqamlardan söhbət açıblar.

Şairin nəvələri Uğur İsmayıl və Nicat Əsədov onun "Bir gün bu dünyada mən olmayanda" şerini oxuyublar. Gənc yazar Gündüz Əhmədli isə şairin xatirəsinə ithaf etdiyi "Yoxluğunu ananda" adlı kitabından bəhs edib.

Eldar İsmayıl poeziyasının vürğünü, Türkiyədən təşrif gətirmiş Hacı Abdulla Əmrah çıxışında görkəmli ədibin təkə yaradıcılığından deyil, həm də onun vətəndaş mövqeyindən, millətsevərliyindən, haqq uğrunda mübarizədə prinsipiallığından söhbət açıb.

"Təbib" qəzetinin əməkdaşı Arif Məmmədli Türkiyə, Almaniya, İsveçrə, İspaniyadan, Güney Azərbaycandan, Naxçıvandan və respublikamızın digər regionlarından ünvanlanmış məktublar haqqında məlumat verib. Sonda ailə üzvləri adından çıxış edən

Həsən Əhmədov qardaşının xatirəsinə göstərilən ehtiramı görə ATU-nun rektoruna, tədbirin təşkilatçılmasına və iştirakçılara dərin təşəkkürünü bildirib.

Qeyd edək ki, Eldar İsmayıl 1942-ci ildə Göyçə mahalının Ağbulaq kəndində anadan olub. Bakıya köçəndən sonra Respublika Statistika Komitəsində, Azərbaycan Qaçqınlar Cəmiyyətində işləməklə yanaşı, «Göyçə» və «Ulu Göyçə» qəzetlərini nəşr etdirib. 1997-ci ildən ömrünün sonunadək «Təbib» qəzetinin baş redaktoru olub. 2010-cu ildə Əməkdar jurnalist fəxri adına layiq görüldü.

50-dən artıq kitabın müəllifi, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin və Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü olan Eldar İsmayıl Böyüktürk 20 fevral 2020-ci ildə vəfat edib.

Q.ABDULLAYEV

Tələbə tribunası

Uşaq illərimdən daim axtarış içərisində olmuşam. Tək bir istəyə bağlı qalmaq-dansa, müxtəlif sahələrlə maraqlanmağı, onları araşdırmağı çox sevmişəm və hələ də sevirəm. 6 il sərbəst güləşlə və eyni zamanda rəssamlıqla məşğul olmuşam, boş vaxtlarımda mümkün qədər çox kitab oxumağa, fərqli musiqilər dinləyib həmin an hiss etdiklərimi kağıza köçürərək fərqli hekayələr yazmağa çalışmışam.

Psixiatriya məni daha çox cəlb edir

Ədəbiyyata, rəssamlığa olan marağıma baxmayaraq, həyat elə gətirdi ki, özümü Azərbaycan Tibb Universitetində tapdım. Əksər tələbələrdən fərqli olaraq, uşaqlıqdan xəyalını qurmasam da, hətta zaman-zaman

seçimimlə bağlı şübhələrə düşsəm də, dönüb geri baxanda heç də peşmançılıq duymuram. Əksinə, yaxşı ki, bu sahəni seçmişəm. Tibb elə bir sahədir ki, burada edə biləcəklərimiz, imkanlarımız daha çoxdur.

Tibbdə məni daha çox çəkən istiqamət isə psixiatriyadır. Çünki bəziləri sadəcə divarı görür, psixiatrlar isə divarın arxasını. Araşdırmağa və yeniliklərə çox açıq bir ixtisas olduğundan diqqətimi cəlb edir. Mənim üçün bu sahədə işlər görmək də çox həyəcanverici olar. Ümumi götürsək, bütün fənlər üzrə dərslər nəzəri baxımdan yüksək səviyyədə keçirilir. Düşünürəm ki, universitetimizdə nəzəri biliklərə önəm verildiyi dərəcədə praktik biliklərə də önəm verilməlidir. Müxtəlif dövlətlərdə, məsələn, qardaş ölkə Türkiyədəki kimi məcburi stajların, növbələrin olmasını, xəstələrlə daha çox vaxt keçirməyi digər tələbələr kimi mən də çox istərdim. Bütün bunlarla yanaşı, tələbələrin sadəcə elmi fəaliyyətlə məşğul olmaları üçün deyil, dərslərdən boş vaxtlarını daha səmərəli keçirə bilmələri, əylənmələri üçün də şərait yaradılmasını arzulayırdım. Bu cür fəaliyyətlərə THİK-in tərkibində olan müxtəlif klub və departamentlərin gördükləri işlər daxildir. Bunun ən bariz nümunəsi kimi, formalaşmasında mənim də əməyim olan Teatr klubunun adını çəkə bilərəm. Rejissorundan ssenari müəllifinə, işıqçılarından aktyor heyətinə kimi tələbələrdən ibarət olan bu klubumuz hər semestr yeni bir tamaşa ilə tələbə və müəllim heyətindən ibarət tamaşaçıların qarşısına çıxır. İlk tamaşamız "Mahmud və Məryəm"də elçi Süleyman paşa, "Nişanlı qız"da Camal rolunu, "Təbib" idman klubunun təşkil etdiyi tədbirdə isə 44 günlük Vətən müharibəsinə həsr olunmuş bir səhnədə Komandir rolunu ifa etmişəm və məni olana qədər bu fəaliyyətimi davam etdirməyi düşünürəm. Təbii ki, bu ictimai fəaliyyət heç də asan başa gəlmir. Müəyyən çətinliklərlə qarşılaşsaq da, artıq həm əyləndiyimiz, həm də öyrəndiyimiz Teatr klubu bizlər üçün bir məktəbə çevrilib. Bu qədər işlər görməyimizə baxmayaraq, hələ də bəzi problemlər qalır. İşin böyük bir hissəsini tələbələr öz üzərlərinə götürsələr də, sonda görülən işlər haqqında söz deyənələr çox olur. Tələbələrə birgə çalışmağı, kollektivçiliyi aşılayan və könüllü fəaliyyətə heç bir məcburiyyət qoymayan, əksinə, dərslərin, imtahanların stresini üzərimizdən atan bu kluba daha çox diqqət göstərilməsini istərdik.

Elbəy CABBARLI,

I Müalicə-profilaktika fakültəsinin IV kurs tələbəsi, fakültə üzrə THİK-in sədri

Əməkdaşımız Türkiyə universitetində dərslər deyib

Müalicə-profilaktika fakültəsinin İnsan anatomiyası və tibbi terminologiya kafedrasının dosenti, fakültə üzrə akademik məsləhətçi, tibb üzrə fəlsəfə doktoru Sədaqət Rüstəmovanın Türkiyənin Niğde Ömer Halisdemir Universitetində dərslər deyib. Bu dəvət Türk Dövlətləri İnkişaf Birliyinin Azərbaycan və Türkiyə arasında Orhun Mübadilə Proqramı Protokolu və professor-müəllim heyətinin razılaşdırılmış mobilillik proqramı çərçivəsində baş tutub.

S.Rüstəmovanın sözlərinə görə, səfər zamanı həmin universitetin tədris prosesi ilə yaxından tanış olmaq imkanı qazanıb: "İki həftə ərzində Niğde Ömer Halisdemir Universitetinin Tibb fakültəsində I kurslar üçün mərkəzi və periferik sinir sisteminin anatomiyası, sinir sistemi haqqında ümumi məlumat, sinir sisteminin quruluş elementləri barədə müəhazirələr oxudum. Bundan əlavə, beyin və onurğa beyninin anatomo-topoqrafik quruluşu, inkişafı, yaş xüsusiyyətləri, kəllə si-

nirləri, onurğa beyni sinirləri, vegetativ sinir sistemi haqqında tələbələrə praktik dərslər keçdim. Bu müddət ərzində universitetin korpuslarında oldum, həm də yaz semestrində tədris prosesi ilə yaxından tanış ola bildim. Niğde ilə yanaşı, Ankara Tibb fakültəsinin Anatomiya kafedrasında da tədris prosesini izləmək, bu kafedranın əməkdaşları ilə tanış olmaq imkanı qazandım".

S.Rüstəmov qeyd edib ki, səfər çərçivəsində təkbətək görüşlər də keçirilib: "Proqram çərçivəsində Niğde Universitetinin rektoru, professor Hasan Uslu, Tibb fakültəsinin dekani, professor Üner Kayabaş, Anatomiya kafedrasının müdi-

ri, doktor, dekan yardımçısı Selim Çınaroglu və kafedranın əməkdaşları, beynəlxalq əlaqələr üzrə koordinator, doktor Çiğdem Şahin, eləcə də Hülya Üründü, Ankara Universitetindən professor, doktor İbrahim Təkdəmirle görüşdüm. Görüşlər zamanı universitet təmsilçiləri ali məktəblərimiz arasında mübadilə proqramının gələcəkdə daha geniş vüsət almasına dair arzularını bildirdilər".

nalda iştirak edib və 8 nəfər finala keçib. 10 nəfər isə ikinci yarımfinalda səhnəyə çıxıb, onlardan 7 nəfər finala vəsiqə qazanıb. Nəticədə 15 iştirakçı final mərhələsində mübarizə aparıb.

Finalda səsvermə yarımfinal mərhələsindən fərqli olaraq qarışıq formada baş tutub: münəf səsleri, iştirakçılararası səsler və onlayn səsler. İştirakçılararası səsler iştirakçıların bir-birinə verdikləri ballardır. Onlayn səsler isə sosial media hesabında baş tutan səsvermədir.

Yarışda münəf olaraq beynəlxalq

"Studentvision" musiqi yarışması keçirilib

Azərbaycan Tibb Universitetində "Studentvision" musiqi layihəsi baş tutub. Nərimanov rayon İcra Hakimiyyəti və ATU Tələbə Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin birgə təşkilatçılığı ilə hazırlanan bu layihənin məqsədi musiqi sahəsində istedadı və qabiliyyəti olan tələbələrə üzə çıxarmaq, onların beynəlxalq musiqi yarışmalarında iştirakını təmin etməkdir.

Müsabiqə iki yarımfinal və finaldan ibarət olub. Tədbirin finalı Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni ilə başlayıb. ATU THİK-in sədri Qoşqar İsmayılov çıxış edərək tədbir iştirakçılarına salamlayıb, gənclərə, müsabiqə finalçılarına uğurlar arzulayıb. Daha sonra Nərimanov rayon Gənclər və İdman İdarəsinin (Gİİ) rəisi Nəcəf Novruzov və Nəsimi rayon Gİİ-nin rəisi Şahmar Tağıyev yarışmanın əhəmiyyəti və ona göstərilən böyük maraq haqda danışıblar. Rəsmilərin çıxışından sonra tamaşaçılar "Dan Ulduzu" rəqs ansamblının hazırladığı rəqs nömrəsini izləyiblər.

Layihənin rəhbəri İdman Akademiyasının tələbəsi Murad Süleymanlı, ATU üzrə təşkilatçı rəhbəri isə universitetimizin tələbəsi Dilbər Rahim Əliyeva olub. Onların təqdimatında tədbir anlaşıqla keçib.

D.R.Əliyeva "Studentvision" layihəsinin 3 ilə yaxındır ki, təsis

olunduğunu və bir neçə müsabiqə yarışması təşkil etdiklərini bildirib: "2021-ci ildə keçirilən bu layihədə universitetimizin tələbəsi Aliyə Şahbazova finala yüksəlib. Ona görə də ATU bu gün bu layihəyə ev sahibliyi edir. Qeyd edim ki, hazırkı müsabiqədə ölkəmizdə fəaliyyət göstərən 10-a yaxın universitetin tələbələri iştirak edir. Hər birinə uğurlar arzu edirik".

Aparıcılar ev sahibliyinə görə ATU-nun rəhbərliyinə, maliyyə dəstəyinə görə Nərimanov rayon Gənclər və İdman İdarəsinə, Odlar Yurdu Universitetinin rəhbərliyinə təşəkkürlərini bildiriblər.

Daha sonra tələbələr musiqi qabiliyyətlərini nümayiş etdiriblər. 7 nəfərlik münəf heyəti tərəfindən seçimlərə qatılmış 45 iştirakçıdan yalnız 22-nə müsabiqədə iştirak etmək hüququ verilib. Bu iştirakçılardan 12 nəfər ilk yarımf-

müsabiqələr laureatı Rəvanə Vəliyeva, İtaliya və Macarıstanda keçirilən beynəlxalq müsabiqələrin Qran-pri mükafatçısı Nihad Məmmədov, Azərbaycan Xalq Çalğı Alətləri Orkestrinin solisti, müsabiqələr laureatı Aslan Rüstəmzadə, "Studentvision-2020"nin qalibi Minayə Hüseynova, "Səs Azərbaycan" müsabiqəsinin qalibi, "Avroviziya-2022" beynəlxalq mahnı müsabiqəsində Azərbaycanın təmsilçisi Nadir Rüstəmli, "Səs Azərbaycan"ın iştirakçısı Əmrah Musayev və nəhayət, Azərbaycan Dövlət Akademik Opera və Balet Teatrının artisti Elşən Mübariz iştirak ediblər.

Müsabiqənin qalibi Sumqayıt Dövlət Universitetinin tələbəsi Cəfər Əliyev olub. Onun ifa etdiyi "Beggin" mahnısı tamaşaçılar və münəflər tərəfindən daha çox bəyənilib və ən yüksək balla qiymətləndirilib.

Mayın 1-dən maska tələbi ləğv edilir

Azərbaycanda xüsusi karantin rejiminin müddəti uzadılıb

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Əli Əsədov "Xüsusi karantin rejiminin müddətinin uzadılması və bəzi məhdudiyətlərin aradan qaldırılması ilə bağlı əlavə tədbirlər barədə" Qərar imzalayıb.

Nazirlər Kabinetinin mətbuat xidmətindən bildirilib ki, qərara əsasən koronavirus (COVID-19) infeksiyasının ölkə ərazisində yayılmasının, onun törədə biləcəyi fəsadların qarşısının alınması məqsədilə Azərbaycan Respublikasının ərazisində xüsusi karantin rejiminin müddəti 2022-ci il iyulun

1-i saat 06:00-dək uzadılıb.

Qərarla, həmçinin qeyd olunub ki, 2022-ci il mayın 1-dən etibarən xüsusi karantin rejimində tənəffüs yollarını qoruyan fərdi vasitələrdən (tibbi maska, parça maska, respirator və sair) istifadə tələbi ləğv edilir.

Eyni zamanda, Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq hava limanı ərazisində və ölkədə fəaliyyət göstərən təhsil müəssisələrində tibbi maskalardan istifadə artıq məcburi xarakter daşımır və yalnız tövsiyə olunur.

Mustafa Salihovun xatirəsi onu tanıyanların qəlbində daim yaşayacaq

Ailə təbabəti kafedrasının müdiri, respublikanın əməkdar həkimi, tibb elmləri namizədi, dosent Mustafa Saleh oğlu Salihov ömrünün 80-ci ilində vəfat edib.

M.Salihov 1942-ci il noyabrın 6-da Bakı şəhərində anadan olub. O, 1966-cı ildə Nərimanov adına Azərbaycan Tibb İnstitutunun Müalicə-profilaktika fakültəsini bitirib. Sonra Mərdəkan kardio-nevroloji sanatoriyasında və 1 saylı xəstəxanada işləyib.

1968-ci ildə ATİ-nin Daxili xəstəliklərin propedeutikası kafedrasında aspiranturaya daxil olub və 1972-ci ildə namizədlik dissertasiyasını müdafiə edib. 1971-1977-ci illər ərzində hospital terapiyası kafedrasında assistent, 1977-ci ildən 1990-cı ilə qədər dosent vəzifəsində çalışıb. 1990-cı ildə yeni Poliklinika terapiyası kafedrası yaradılıb və M.Salihov həmin kafedranın müdiri vəzifəsinə təyin edilib. 2002-ci ildə Poliklinika terapiyası kafedrasının bazasında Ailə təbabəti kafedrası təşkil olunub. M.Salihov ömrünün sonuna qədər bu kafedraya rəhbərlik edib.

M.Salihov 1981-1984-cü illərdə Əlcəzair Xalq Demokratik Respublikasında həkim-terapevt kimi çalışıb.

O, "Ailə təbabəti" adlı dərslərin, bir neçə dərs vəsaitinin və metodik göstərişin müəllifidir. M.Salihovun 150-dən çox məqaləsi dərc olunub.

Əməkdar həkim M.Salihov universitetin və fakültənin ictimai həyatında yaxından iştirak edib. Belə ki, müxtəlif illərdə Səhiyyə Nazirliyinin baş terapevti, Böyük Elmi Şurasının, II Müalicə-profilaktika fakültəsinin Elmi Şurasının üzvü olub.

İstedadlı alim, gözəl ziyalı və qayğıkeş müəllim olan Mustafa Salihovun xatirəsi onu tanıyanların qəlbində daim yaşayacaq.

ATU-nun II Müalicə-profilaktika fakültəsi, Ailə təbabəti kafedrasının əməkdaşları

Badminton turnirinin qalibləri bəlli olub

Bakı şəhər Gənclər və İdman Baş İdarəsinin, Nəsimi rayon Gənclər və İdman İdarəsinin və "Təbib" idman klubunun təşkilatçılığı ilə aprelin 16-da tələbələr arasında badminton turniri keçirilib.

Aprel şəhidlərinin xatirəsinə həsr olunmuş turnirdə Azərbaycan Tibb Universiteti, Azərbaycan Dillər Universiteti və Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin badmintonçu tələbələri öz güclərini sınaıblar. 14 oğlan və 12 qız arasında keçirilən turnirdə qaliblər müəyyənləşib. Qızlar arasında yarışda Gilsha Sharmeela I, Ülker Məmmədova II, Amuliya P.Raj III yeri tutublar. Oğ-

lanlar arasında yarışda isə I yerə Norman Arshad, II yerə Alvin Sayı, III yerə Thomas Tose layiq görülüb.

Sonda qaliblər Bakı şəhər Gənclər və İdman Baş İdarəsinin diplom və medalları ilə təltif olunublar.

Turnirdə Bakı şəhər Gənclər və İdman Baş İdarəsinin nümayəndəsi Cəlil Əlizadə, Nəsimi rayon Gənclər və İdman İdarəsinin rəisi Şahmar Tağıyev, Azərbaycan Badminton Federasiyasının vitse-prezidenti Mirzə Orucov iştirak ediblər.

İhan Hamed Asgar oğlu (qrup 518A4b), İbrahimli Nərimin Anar qızı (qrup 520A2a), Ezulddin Maryam Husham (qrup 180B), Orucova Nəzirə Azad (qrup 318R), Hacıyeva Fidan Raman qızı (qrup 221A14b), Ebrahimian Amin Delkhosh oğlu (qrup 788C), Abbasova Xatirə Əlqan (qrup 119A2b), Əsgərov Əhməd Rasim oğlu (qrup 220A5a), Aksel İçli Dursun oğlu (qrup 219A8a), Bilalov Niyazi Rəşad oğlu (qrup 121R1b), Eroğlu Abdulrahim (qrup 221A12a) tələbə bileti, Al Rahhal Abdulmalek Qusay Hılal (qrup 518A4b), Gharsan Ahmed Saeedinin (qrup 717 İ8) müvəffəqiyyət kitabçası, Al Darraji Ali Baqer Banının (qrup 717İ1) tələbə bileti və müvəffəqiyyət kitabçası itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Allah rəhmət eləsin!

İctimai fənlər kafedrasının kollektivli kafedranın əməkdaşı Nəzakət xanıma **bacısının** vəfatından kədərləndiyini bildirirlər və dərin hüznə başsağlığı verir.

Nevrologiya kafedrasının əməkdaşları kafedranın laborantı Şəlalə Mahmudovaya qaynatası **Əli Mahmudovun** vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Baş redaktor
MƏĞRUR ƏLİYEV

Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.
Əlyazmalar geri qaytarılmır

Qəzet "Təbib" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılır, səhifələni, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-də çap olunur və universitet daxilində yayılır

ÜNVANIMIZ:
Mərdanov qardaşları - 98c
2-ci mərtəbə,
Tel.: 595-24-97
tabibqazeti@gmail.com

Lisənziya H - 022633
İndeks - 0269
Sifariş - 1219
Sayı 2250